

Meie Mats

Toimetuse ja talituse asub Harju tän. 46/15.

Nr. 65. (247)

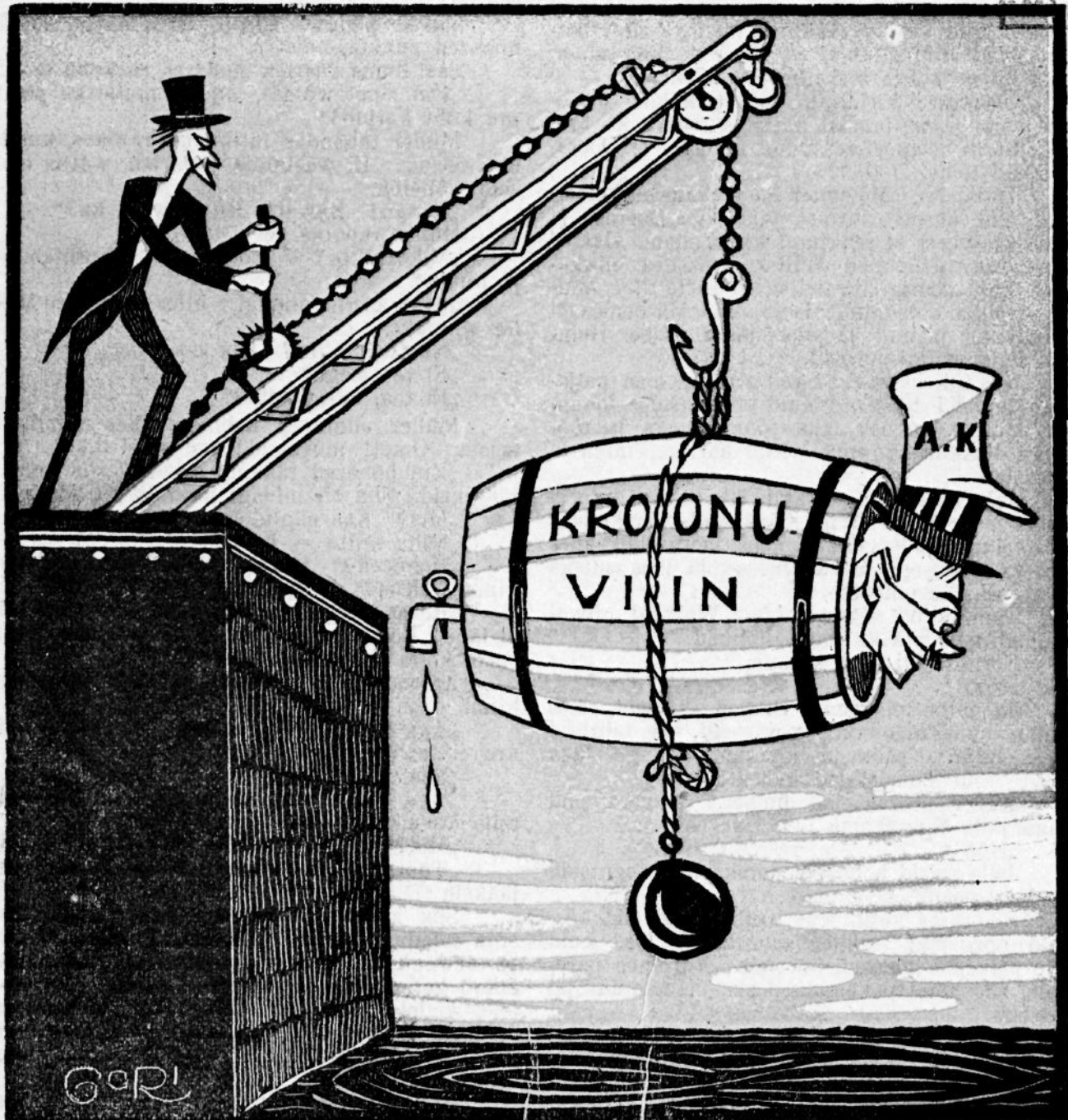
Laupäeval, 15. mail 1920.

Nr. 65. (247)

Vinis.

Asutaw Kogu lõpetab warsi oma tegevuse.

ESTI
RÄHIVUS-
RAAMATUKOGI

„Issand, nüüd lased sa oma sulase rahu ajamõrre waoda, sest ta silmad on seda suurt rõõmu näinud, mis sünditas wiinamüügi seadus!“

Prokuröör.

Lulise Westkirchi romaan.

(Järg 8.)

„Mina olen kuulutuse poolt,“ ütles Tüngen ruttu. Jatkas aga kähku: „See tähendab, kui kuritööks meil kahtlust ei ole.“

„Koha pealt saadud andmete järele pean ma kuritööd võimalikuks,“ vastas Walter.

„Siis saatke noorpaarile väike trellkiri järele,“ otsustas Tüngen.

Ja ta pakkus kommissarile sigari ning hakkas kohtu asjust rääkima, nii et Walter lahukes pidi tunnistama, et Tüngen, kui tahab, üsna lõbus ja hea seltsiline oskab olla.

Üleskutse kirjutati, saadeti kõigile lehtedele omal ja väljamaal kätte ja trükiti ka ära.

Kuid keegi ei teatanud midagi, ei Doora, ei keegi teine.

Tuli talw. Mõlemad Siebenhauseni kõrtsitoad olid õhtuti rahvast täis, aga Doorast ja tema saatusest ei rääkinud keegi enam. Hakati unustama. Johannes Müller terwenes pikkamisi tubli närviarsti rawitsusel, kelle rikas Müller appi oli kutsunud. Isegi ema Marhenke oli rahulikuks jäänud ja pidas jõulu ümber Heinrich Peterseniga pulmad.

Nii tuli kewad. Lumi kadus, maa paljanes; ilmusid lilled. Põllud elawnesid Johannes Mülleri nägugi läks rõõmsamaks ja rõõmuga hakkas ta oma põldu harima, mida ta armastas.

Juba päikse tõusu ajal läks ta põllule ja töötas ning töötas. Wilu märtsituul wärskendas teda. Ilma et ise aimas, asus lootusekiir ühes ärkawa loodusega ta südamesse, ja ühes sellega ärkas seal ka elurõõm.

Taewas oli sügawsinine. Walkjad pilwetombud ajasid ta äli nagu liblikad.

Korraga jäi ader seisma.

„Nöö!“

Ja piits plaksus. Erksad kõrwid, kes muidu sõnakuulelikud, norskasid, ei tahtnud edasi minna, pöörasid kõrwale. Wagu läks wiltu. Siis jõudsid nad metsa äärde.

Müller pööras nad ümber. Seekord pidi wagu jälle õige saama.

„Nöö!“

Jälle seisid hobused, norskasid, noogutasid ägedasti pead.

Oli sama koht, kus nad ennegi olid kõrwale pörganud. Müller tarwitas piitsa, kuid jälle põiksid hobused kõrwale; kui enne paremale, siis nüüd pahemale poole, ja maatükk jäi terweks.

Wihaselt pööras Müller hobused adraga ümber; tema oli harjunud korralikult kündma. Raskesti surus ta adra mulla sisse, et see enam kõrwale ei kalduks. Kuid jälle jäid kõrwid seisma. Ei aidanud hüüd, ei piits. Nad ajasid

endid püsti, norskasid, kõrwad ligi pead, wärisedes.

Seal jättis noor Müller nad rahule, nagu aimates, et siin asi enam korras ei olnud, et siin midagi üleloomulikku oli.

Ta waatas kartlikult ringi. Eemal walendasid Berenbergi majad, tema taga seisis kewadehaljas mets, mille sisse ta põllu ots ulatas. Selle peale paistis päike ja linnud laulsid puu okstel. Muidu waikus, üksildus.

Ometi oli seal midagi. Hobused nägid seda ja nuusutasid. Mehe süda põksus. Mis see oli?

Ta ei künnud edasi. Istus maha, laskis hobused puhata, unistas.

Seal ilmus Marlen metsast, raokubu seljas.

„Kui einet wõtate, andke mulle ka pisut, mu kõht karjub!“

Müller tähendas rätiku peale maas, kus ta eine seisis. Ei wastanud. Marlen wõttis enesele wõileiba.

„Tänan! Kas teie ise ei wõta ka?“

Müller raputas pead.

„Miks mitte? — Sööge! Toit kosutab ihu ja hinge.“

„Mina nägin midagi,“ ütles Johannes Müller wiimaks.

„Näгите? Siin? Mis asja?“

„Ei tea isegi.“

„Ei tea, mis näгите?“

Müller silmitses hobuseid, kes rahulikult seisid. Ometi nuusutasid nad weel ikka.

„Kui hobused rääkida oskaks, siis nemad räägiksid. Siin on midagi iseäralikku, Marlen.“

„Mis? Kas näгите midagi?“

„Mina mitte — hobused!“

„Hobused?“ Marleni silmad hakkasid leekima. „Kus?“

„Keset põldu, seal on koht, kust nad üle ei lähe. Löö nii palju kui tahad, ei lähe. Kat-susin kolm korda. Ei lähe!“

Ärewalt kahmas Marlen Mülleri warrukast kinni.

„Aga inimene! Õnnelaps! Kas te siis aru ei saa?“

„Mis?“

„Aga mulle annate ka midagi, kui ma seda teile ütlen?“

„Mis?“

„Töotage! See oleks hull, kui mina ilma jääksin.“

Siis kahtles ta ise weel tüki aega, kas oma saladust Mülleri üelda wõi mitte. Kuni ta arwamisele jõudis, et waimud warandust ometi kellegi teisele wälja ei annaks, kui sellele, kellele nad seda ilmutanud. Sellepärast otsustas ta rääkida. Ta astus just nooremehe juure ja sosistas talle kõrwa: „Siin maa sees seisab warandus!“

Mülleril olid mõtted mujal. Ta ei saanud aru.

„Mis? Warandus?“

„Suu! Seda ei tohi waljusti ütelda, muidu ei saa me seda kätte. Aga see on kindel. Teie ei märganud seal midagi iseäralikku? Noh, siis on ta meie käes. Loomad tunnawad, kus ta seisab. Kas kohta teate?“

„Muidugi tean. Seal on wagu wildak.“

„On see aga tore! Inimeselaps! Ma saan ta ometi kätte. Tõesti! Enne kui suren. Kui rõõmus ma olen! Kus on labidas, Müller? On teil labidas?“

Seda Mülleril ei olnud. Temal oli ainult ader.

„Meie peame labida saama Jookske ruttu ja tooge. Ei, mina lähen ise. Oodake mind seni, ja ärge sellest midagi lausuge — ei kellelegi! See on peaasi. Mitte sõnakestki. Ka pärast, kui kaewame. Labidatäis labidatäie järele ja mitte sõnagi!“

Marlen pistis jooksma. Johannes Müller jäi üksi naeratawa kewadega ja kõige tumedaga musta mulla all. Ta süda põksus rahutult.

Warsti jõudis Marlen tagasi, kaks labidat kaasas. Ta rääkis nooremehega ainult märkides. Raamatut sorides pistis ta ühe labida Müllerile pihku. Ise wõttis teise. Üheskoos läksid nad kohale ja Marlen käis põmisedes koha ümber ringi. Kaks punast plekki õõgusid ta põskedel. Kui siis kirikukellad külas õhtutundi kuulutasid, jäi ta wõikselt seisma ja andis ka Müllerile selleks märki. Sest need, kes inimestele kulda jagawad, ei armasta kirikukellasid.

Mülleri südamesse asus äkki hirm. Ta wiskas labida maha.

„Olgu siin all mis tahes, mina oma kätt ei liiguta!“

Aga Marlen wõttis labida üles ja surus selle tal'e uuesti pihku. Ja Müller pidi ta sõna kuulma, nagu nõiawäl.

Kellahääl oli waikinud. Nad kaewasid; Marlen ikka ägedamini, mida sügawamale nad jõudsid, Müller aegamööda, hirmunult.

Seal! — Marlen kummardas himulikult augu kohale. Seal oli midagi ees Säras midagi walget. Tuli! Weel üks labidatäis. Nüüd säras midagi kuldset. Marlen astus alla, kiskus mulla kättega kõrwale. — Ja äkki karjatas ta koledasti.

Mille järele ta ahned sõrmed ahmasid, ei olnud kuld. Need olid juuksed, juuksed, mis niiskes mullas kullakarwa kiirgasid.

Johannes Müller wahtis nähtawale tulnud juuste peale pärani silmil. Ja loomana karjatas langes ta maha, nagu mullasse peites.

Ja Marlen kargas august wälja, nagu oleks ta wisatud.

„Doora! Doora Marhenke! — See on Doora Marhenke!“

Ta ei waadanud enam taha. Jooksis külasse. Esimesele, kes talle wastu tuli, kisendas ta:

„Doora Marhenke on Johannes Mülleri põlule maa alla aetud!“

Ja kõik, kellele ta seda hüüdis, ruttasid wälja. Tuli pürjermeister, politseikordnik, kes parajasti „Poolkuusse“ tulnud, tuli Pott, Fieke, Sonntag. Ka Marlen ise jooksis tagasi.

Pöllul seisis ikka weel Johannes Müller karjades, kisendades. Waewalt suutis isa ta ära wiia, kuna poisid kordniku käsul edasi kaewasid. Ei olnud kahtlust: kuld juukstega surnukeha oli Doora Marhenke oma. Ka nool juustes oli tema oma, samuti särk. Peale nende ei leidnud hauas midagi, ei käsitaskut, ei kübarat, millega Doora Siebenhausenist oli lahkunud.

Kordnik Willem Wanderer jättis haa juure kaks noort poissi, et keegi surnukeha ei puutuks. Siis kihutas ta otse Leiningeni, et leidusest ülemusele teatust anda.

4.

Krahw Kracht tõusis lauast üles, mille ääres nad kolmekesi istunud: krahw, Edda ja Paul v. Tüngen. Wiimane wiibis harilikult iga kahe nädala takka kord onu juures lõunal. Ta näowärw oli terwenenud korralikust elust, mis ta nüüd elas.

Mis nad kord krahwiga nelja silma all rääkinud, sellest ei olnud pärast enam juttu olnud. Kui Paul mõni päew pärast 25. septembrit elawalt ja rahulikult onu ette oli astunud, oli see talle ainult terawasti silmi waadanud, ja kui prokuröör talle rahulikult wastu waatas, ei olnud ta midagi küsinud. Silmanähtawalt oli asi ilma tema abita korda seatud.

Nad läksid elutuppa. Krahw pani sigari põlema ja andis ühe ka Paulile.

„Tuled sa homme ülempresidendi juure?“

„Jah, ei saa teisiti, onu.“

„Mina leian, et sa selle talwe üleüldse liig tagasihoidlikult elad, Paul.“

„Teen tööd.“ Paul waatas Edda poole.

„Minult nõutakse palju. Iga päew kaswab nõue, mis kõik teadma peame.“

„Ometi annan ma sulle nõu seltskonnast ennast mitte eemal hoida. Üksainus tutwus tähendab mõnikord enam kui terwe raamatukogu koolitarkust. Pealegi ei lase tark mees ennast heameelega imestada.“

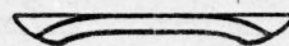
„Teen ma seda?“

„Nii paistab. Weel mõne päewa eest rääkis mulle üks daam, kes sinust üsna kaugel seisab, pangaherra v. Frankenbergi proua, imestusest, mida sinu eemalolek äratawat.“

Kerge puna tõusis Paulile näkku.

„Ma lootsin oma tubliduse läbi mõju awalada, nimelt ka sinu peale, onu.“

Kracht raputas pead. (Järgneb.)

Mai-laul.

Nüüd käes on kena maie-kuu
ja rõõmsalt hüüab iga suu:
„Oh Mai! Oh ilus Mai!“
Näe, pungad puiel puhkewad
ja daamid linnas uhkemad
on kewadel — ai, ai!
Kui ringi waatad, kohe näed,
et maikuul lahti lahked käed
ja luuletajadki
kõik tahtwad salme taguda
ja kewadele luuleta
kui ennewanasti!
Kuid praegu aeg on iluta,
ehk teda küll ei siluta —
meil maie-kuu on kurb.
A'ab üles tolmu woorimees,
kes tänawal kui peremees —
ah, õitsew paju urb!
Waat, kewadel kõik koliwad
ja külla ära reisiwad —
jää jumalaga, linn!
Su promenaadil ainult weel
on näha mõni untsak teel,
kes armuga on — plinn!
Kuid siiski, kae, kus Kadri-org —
see kihab hullemlalt kui turg —
sest on ju õie-kuu!
Ja jalutamas iga mees —
nii mõni paksu põõsa sees
on warjul' pugenu.
Ka Asutawas Kogus, näe,
on õiekuu ju tunda, kae,
nad ära wäsiwad
ja warsti läewad laiali —
üks Pärnu, teine Wiljandi —
seal aega näsiwad.
Ent koolipoisid — teiegi
nüüd terwitage rohkesti
nii kena õie-kuud,
sest warsti saate hundipass
ja läete külla, maale — rass —
mis soowitegi muud!
Jah, nõnda kena maie-kuu
ja rõõmsalt hüüab iga suu:
„Oh Mai, oh ilus Mai!“

Oswi.

Tulewiku kõrts.

„Wiinamüüjad peatsid olema
aufad ja õiglased mehed. See,
kui selleks wilunud karstustegelasi
jattuks.“

Rahwasaadiku J. Bloomruu kõ-
nest A. R. teeluseaduse arutamise
pühul.

Kõrtsituba on tubakasuitsu pealaeft ja latallani
täis. Seei lohal ühjas jamagomni pudelis, mis
roostetanud naela offas ripub, põleb prafjud s kafe
peerg. Seinadel on suured plad tid ja tab lid jalusi
rabawate palkirjadega:

„Wiin on liht!“

„Joodiku järeltulew sugu on degeneraadid,
lollid, juhmid ja wäheste mõistusega!“

„Joomine lühendab inimese eluiga 100%
wõrra!“

„Kui sa tahad, et su lapsed nõrgameelsete majas
ei waemleks — ära joo alkohoolilisi jooke!“

„Seei taga askelbab täiswõrd karstlane ja püüab
„lunnide“ soome rahuldada.“

„Mis teil oli?“

„Subage üks „parwepoiss“ ja soe juupiste!“

„Silmapilt!“

„Karstlane wõtab riulilt pudeli ja ulatab
tellijale.“

„Ja niisugust lihtwi te joo, noormees! Kas
te teate kah, et iga lonks teie elu paari tunni
wõrra lühendab? . . . See on kõigesuurem lollus,
mis inimene teha wõib, kui ta seda põrgu wedelikku
omale sisse willib! . . . Mispärast te joo? Sille
raha eest, mis te oma organismi lihtwitamiseks ära
kulutate, oleksite omale uu: tuue wõinud osta!
Kuiub teil muudugi nagu tulla hatatus seljas! . . .“

„Ah, mis ja ühja seletad! . . . Suba weel
üks parwepoiss!“

„Silmapilt! . . . Te peatsite ikkagi seda asja
järel mõtlema. . . Kas juupistet ka läheb? . . .
See wedelik tapab inimese arusaamatalt maha. . .
Kurnab ära lihtjalt!“

„Karstlane toob uue „parwepoisi“ ja paneb tel-
lija ette lauale.“

„Üks täiesti ilmaaegne asi, mis te, noormees,
praegu teete! . . . Kas teil oma terwis siis sugugi
kallis ei ole? . . . See on ju lihtjalt enesetapmine!
Mõtlege järele? . . . Kas toon weel ühe soru, wõi
aitab jellest?“

„Vas praegu olla — eiks pärast näe!“

„Lihtst tuleb wäikene koolipoiss sisse.“

„Tere!“

„Tere, trastu. . . moen, moen!“

„Kas teil on midagi juua?“

„Miks ei ole! . . . Jstu sinna nurka — ma
toon kobe!“

„Poiss istub nurka lauataha ja hakkab pöidlaga
hammast tõrkima.“

„Karstlane tuleb pudeliga ja paneb selle poisi
ette lauale.“

„Poiss waatab kahtlaselt pudelit.“

„Mis see o — wurtis wõi?“

Walwe-Liit

„Armas Mats, sa oled sügawale auku langenud, aga me kisume su sealt jälle välja!”

„Mis wurtis! Sa oled juba suur poisinott, mis wurtis ja weel t häd?! Wurtis on laste asi... Sul kulub ikka lang mat ära!” Poiss wõtab pudeli ja walab sealt ettewaallikult klaasi.

Karstlane patsutab talle öla pihka.

„Waata ette, poiss, et sa lödi ära ei kõrweta. Wõta pisteste lõngsube haawalt. . . Mitte korraga suurt suutäit! . . . Ma olen wilmunud karstlusege- lone ja tean wäga hästi, kuidas sulle wedelikuga ümber tuleb käia. . . Jäta taha ja targu!”

Poiss rüügab. Wedelik on lange ja kisub ilmad wessife. Esmene kaas sünnitab suuri ras- tusi. Teine läheb ladusamini.

Poolte tunni pärast paneb poiss jalad lauale ja hakkab laulu jorutama :

„Seal oli pärjas, lammal tall ja pristaw oli tõweras kardawoi all! . . .

Tadiriidi ritataaaa — — aa — — wistas leili kapogaaaa — a — ! . . .”

Siis tõuseb ta nihti. tahmas l ualt pudeli

ja wirutab kõigest jõust vastu seinatella numbrilauda. Karstlane tuleb leti tagant wälja ja astub ta juure.

"No waadate näüd kõit, armsad wiina wendad, mis sugufels metsalifels alkohool inimese teeb! Kas see kellegi aru on! . . . Inimene nagu loom! Ja seda kihwti pumpate te omale kõrisse! . . . Kudas? . . . Kas pooltoopi? . . . Silmapilt! . . . Ilma juubisteta? . . . Karasjo!"

Karstlane toob pudelit ja paneb lauale.

Üks lauasiistujatest tõmbab ta enese kõrwale pingile.

"Tule, wõta tah paar pitsi — ega ju juugi feina pragu ole!"

"Mitäh! . . . Ega ma tait suurt hooligi, ega kui just pakutaks, etš siis wõit mokad märjaks teha!"

Pudel kahaneb pudeli järele ja annab tõnu meeste meeleolule.

Kui lümmes pooltoopi ära on jaotatud, ronib karstlane lauale ja hakkab kõnet pidama:

"A . . . a . . . usad . . . seltimee . . . ehed! . . . Ma olen elu aeg . . . tu . . . uline . . . karstlane olnud . . . ja alko . . . hooli wastu wõidelnud . . . Ja ma wõin teile ütelda . . . et . . . see on . . . on üks . . . hirmus ki . . . ihwt . . . üks to . . . ole ki . . . ihwt . . . See tapab ini . . . mese ja ta su . . . ugu . . . wõsa maha na . . . agu tärkse poja . . . se . . . ellepärast . . . a . . . ormsad . . . mennad . . . ärge pruutige . . . mi . . . itte . . . alko . . . oho . . . oli! . . . — Maha alko . . . oho . . . oll!"

Kõit kõrtfiliseb hülkawad wägawa "häälega karstlasele kaaja:

"Maha . . . alko . . . oho . . . oll!"

Kaua kestab see alkohooli wastane demonstratsioon. Wiimaks, kui alkohool sõnade ja tegudega täiesti ära on häwitatud, toetawad kõit ninatšad laua äärel ja jääwad tuffuma.

Sügaw ja rahulik norin annab tunnistust, et alkohool siin tänafeels täiesti ära on häwitatud.

Gori.

Modern sõnadeseletus 20. aastasajal.

August Brawò.

Enesemääramine — mitte lõbuga nähtud elanik monarhismi pesas.

Noorus — Wiru tänawal laulwad kewadised õopikud, ehk kasarmutest lahtilastud profiilid.

Koorm — meie parlamendi seljas kükitaw maaseaduse eelnõu.

Amet — kõlbmataks tunnistatud toiduaine spekuleerimise söögimajas.

Intelligent — põiemoodi punnis püksid, labajalas ligunewad lakid, kuklas kuupoole kurtew kalife ja seljas siginewad seened — sewer-noi armee.

Alkohool — elurõõmsad „tilgad“ karskustegelaste retsepti järele.

Hääl — hinda minew aine keeluseaduse tuhinas.

Pirukas — rohi, mille tarwitamine pikkamisi, aga sihikindlalt „burshuiks“ muudab.

Ringreis — Wisnapuu waheltkauplejalik wahekasu, Tuglase tüüpiline torguitaja, Gailiti kodukaswanud karusel ja Sewerjäänini subliimaatiline suusiurung.

Waluuta — hiiglamunad, mida meie Kukk kuidagi wälja ei suuda aududa.

Esitaja — meie wälisasjanduse kaelas olewad walebriljandid.

Liblikas — protesteeriw putukas oma nime kurjasti tarwitamise üle.

Määrus — jääpurikas, mis igale ühele kaela tilgub.

Kaitseliit — hapuõun, mille närimisest kõik tüdinenud olid.

Keeluseadus — naljakas määrus, mille wastu „karsklaste“ kõrisõlm ägedat protesti awaldab.

Mõis — lõikuslaud, kus „Waba Maa“ agronoomid hiilgawaid operatsioone toimiwad.

Hinnata — paberiraha all ammu ära lämbunud hooaeg.

Julgus — kahwatanud traditsioon, mis ühtegi õigust ei suuda üles upitada.

Pilk — tasku pihta sihitud sõjariist õrnema soo käes.

Mure — meie toitlusasjandust waatlew pikksilm praegusel momendil.

Lauljannad — publikumi kulul kriiskawad perspektiivid (wäga moodi läinud!).

Neelamine — kah üks „sissetulek“, mille maksud alles maksmata.

Schaljapinaad

on kahtlemata see lugu Wene ooperilaulja külas-käiguga. Tehtakse suurt reklaami, müüdakse piletisi, mis nii kallid, et hirmu ja õuduse pähe ajab. Kontserdi päew ligineb, aga Schaljapin istub ikka Jamburis. Eesti siseminister ei anna luba üle piiri tulla! Nii selgub, et meil Schaljapini kontserdid ikkagi ära peetakse: publikum istub kontsertsaalis ja waatab (kuulab?) tühja poodiumi. Ja Schaljapin ise laulab teine pool piiri: „Oh kui rasked on mu päewad! Millal silmad Eestit näewad!“

Oswi.

Iwan Rukawishnikowi luuletuskogust „Armastuse ja Igawiku Trioletid“.

Tlk. J. Hõbelaisk.

2. Dialoog.

— Sull' elu — kaunid ilmutused,
kuid elu — hunt, poeet, mu sõber!
Sind õndsaks teinud joowastused?
Sull' elu — kaunid ilmutused.
Kuid weri, pisar, waewlemised?
Ju elu walgust matnud paber.
Sull' elu — kaunid ilmutused,
kuid elu — hunt! poeet, mu sõber.

— Ja, elu õudne. Kuid ta — poeet,
poeet nii tundelik ja püha.
Ta — mõrtsukas ja amulett.
Ja, elu õud. Kuid ta — poeet,
ning talle wõluw triolett,
ja weri, higi, tööde müha.
Ja, elu õudne. Kuid ta poeet,
poeet nii tundelik ja püha.

— Sa ise õrn ja tundelik,
ei mitte elu, mu poeet!
Sa ise külmus, palawik,
sa ise õrn ja tundelik.
Kuid elu — ahne kuristik;
siis ammu tõde saawutet . . .
Sa ise õrn ja tundelik,
ei mitte elu, mu poeet!

Mu hinge haiget mähkida
ju waikus kurba loori püüab
ja kõita une niitega.
Mu hinge haiget mähkida
nii kurb, kui kewad wanana,
kui pidu algaw — lõppu hüüab!
Mu hinge haiget mähkida
ju waikus kurba loori püüab.

Wiib teadmatusse üksik rada.
Kas lahkuma pean oma teedelt?
Mind saatus püüab pimestada.
Wiib teadmatusse üksik rada.
Kui nõid, wõib elu ihnustada, —
mis loota wõin ta ulguweedelt!
Wiib teadmatusse üksik rada.
Kas lahkuma pean oma teedelt?

Ei eil'ne mina — enam mina,
ma ainult Täna hetkeline.
Mu lennak säääl, kus kõrbesina.

Silm silma ja hammas hamba wasta.

Naised jääwad kroonuwiinast ilma.

„Kui mehed meid roonuwiinast ilma jätawad, siis jätame nad armuwiinast ilma!“

Ei eil'ne mina enam mina:
ta kõrbes hõljub warjundina,
ta laanes — wari taewaline.
Ei eil'ne mina enam mina,
ma ainult Täna hetkeline.

Ma läbipaistwalt olin paljas,
kuid nüüd mind leinamantel katab.
Jah, hää ja kurja käske naljas
ma läbipaistwalt olin paljas,
ja noor ja wana, roostend, haljas.
Nüüd patte kahjatsus mind matab.
Ma läbipaistwalt olin paljas,
kuid nüüd mind leinamantel katab.

Nii palju Jumal tunde annud!
Neid raikasin. Kas kahjatseda?
On elukaalud wastu pannud —
nii palju Jumal tunde annud.

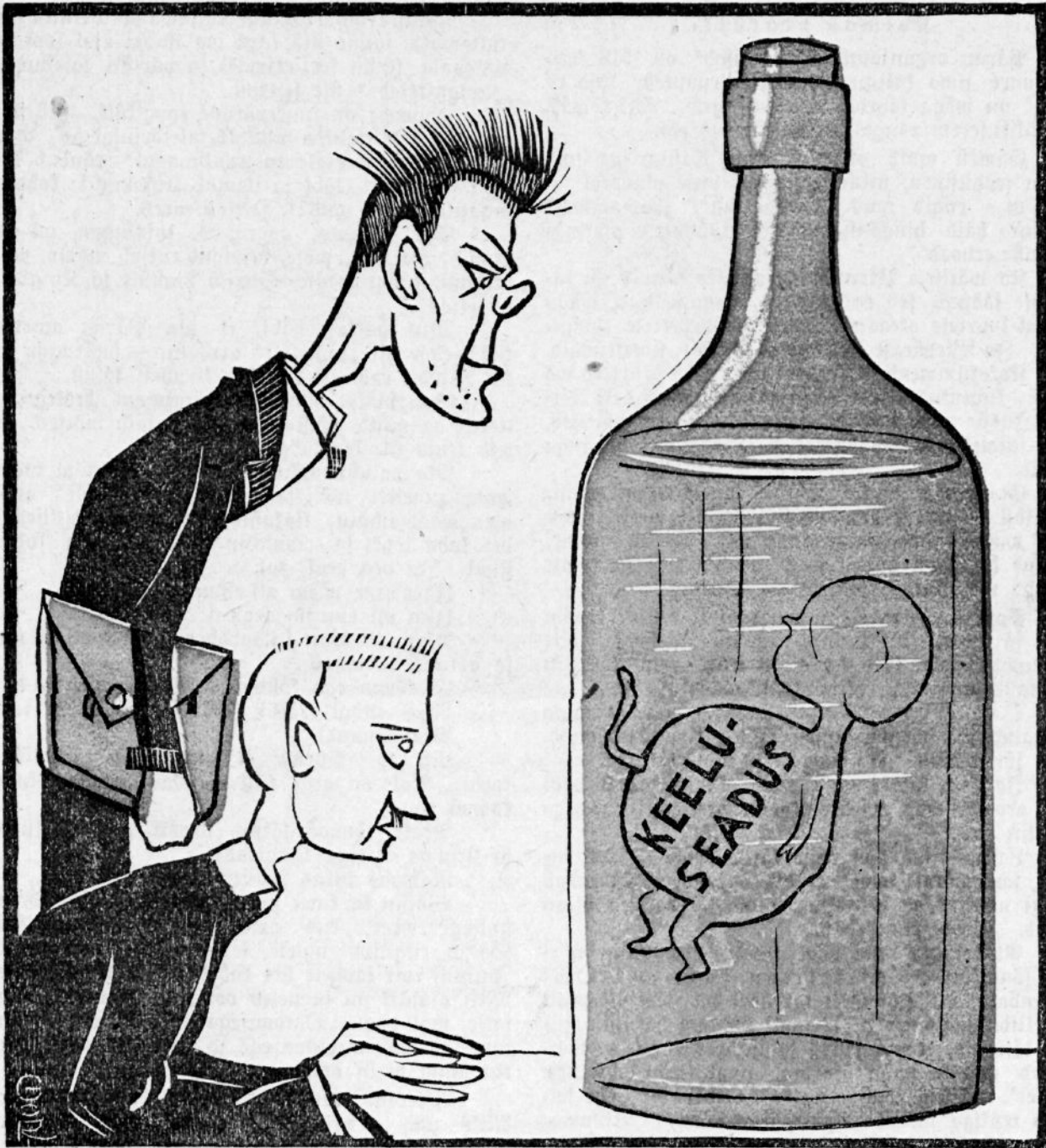
Ära otsusta välimuse järgi!

„Lubage mulle üks juss „seltressi“ ja soe suupiste!“
 „Olete te hull! Kas te ei näe, et siin ministeriumi kantsleil on!“
 „Ah wabandage! Ma arvasin, et olen kuhugile restorani sattunud!“

Nad hääli rohkest' ilma kannud
 ja päikest haarand sõrmedega.
 Nii palju Jumal tunde annud.
 Neid raikasin. Kas kahjatseda . . .

Mull' pääsu toowad unelained
 kui raske elus harilikus,
 Mind murdke, elutormi pained!
 Mull' pääsu toowad unelained . . .

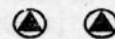
Karsklased Kuusner ja Ernits: „Ehk ta küll surnult sündinud on, ei mata me teda maha, vaid hoia me piirituse sees, kui ajad paranewad!“

Ei teile ela — külmad, kained,
kes eksind elu padustikus.
Mull' pääsu toowad unelained
kui raske elus harilikus!

Einelaas istujad ohwitserid paluwad kell-
nerit neile üht nummert „Riigi Teatajat“ tuua.
Kellner läheb, tuleb pea tagasi ja ütleb:
„Peremees wõtab heameelega ka müüitud wiina
tagasi.“

— Mars. —

Aafsteist peatükki Pärnust.

Kolmas peatükki.

Pärnu organismi „lõwad osad“ on küll saugel suure ilma kultuurliiksetest tsentrumitest, kuid ta „hing“ on väga lähedal nende hingele. Seba väidet ratifitseerib rängal viisil esimene mai.

Siinest maid pühitakse loogu kultuuriline ilm; see on traditsioon, mille abil ige meie planeedi tagarilis-mad riigid oma „liberaalsust“, „humanismit“ ja muid häid hingelisi omadusi töölisele massile demonstreerivad.

See väike Pärnule ei ole see kunis asi saladusse jäänud, sest ta hing on, nagu belbud, väga lähedal suurtele okeani episiole ja tagustele „hingedel“. Ja sellepärast pühitakse ka Pärnu „esimest maid“.

Kaaskümme nelik tundi enne seda suurt tänuilmust kuulutustulpaale ja tänawa nurkadele Tubala Jussi pükki valivad suursõid walged plakatid, mida inimesed peadwangukades ja nähtawa hirmuga lugesiid.

Et mulle mulle loodusimelid wõim maad-madalost wõtmata hurdi igasuguste saladuslike asjade vastu pöue paigutanud on, siis ei muutunud ma end ka tagasi hoida, maid asusin, kaks korda ette ja taga riiki lüües, plakatid siin uurima.

Pool tundi robelesin ma plakatid kallal, kirusin kuld ja taewa tähti, jupi- ja linnakoole ja kõike kirjutusmasinaid, kuid see aitas wäh- — plakatid siin jät mulle duhjelts ja hirmsaks saladusets.

Diin ainult kaks sõna, mis wunose tindiga kirjutatud ja sellepärast selgemad, kinni püüdnud. Need sõnad olid: **E s i m e s e l m a i !**

Ja need kaks punast sõna andsid mulle põhjust arwamisets, et siin kommunistide lendlöhega tegemist on.

Lasstin nina iga nelja tuule poole — kas kusaagil samagonni lõhna ei ole. Et ole Tähendab ühtegi nahkkuuga nuuskuri ei ole lähedal. Oh! on puhad. Stude rime edasi.

Studeerisin weel pool tundi ja püüdsin w ei kaks sõna kinn: **K a i t s e l i i d u j a h i s a l l .** Oh! Tähendab, nel punastel herradel on nõu kõigepealt kaitseleidu jahisalgaga peale jahti pidama hakata. Jumal tänatud, et ma selles jahisalgas ei ole — lõmbawad mul ka naha üle pea, nagu mõn l „katulise jänusel“. Lasstin edasi. Teisel tulbal on ehk selgema trükkiga plakat **Uga kõhti pudeliste!** Niisama-sugune pleekind salaliri ja parimat midugi. Magu Semperi jäljed liiwal.

Käisin ühelt wanam-helt, kes ka plakatid uurib: „mis proklamatsioon see on?“

„Ei tea... otsjoni mist peawad **E s p e m a j a s !**“ Käisin edasi. Käisin t r w : linna läbi. Kurabi blamaash! Bugeda ei tohi kah. En wiimati kommunistide lendieht ja kut ja loed, wõidakse wastutusele wõtta, et ol-b kommunistide tagelikult roctand! Uga uudishimu i annu ka rahu.

Pagana wennad ka need kommunistid! Kaitse-awad muudu, pörandad ja pööskaste all puhast pa-

berit! No mis mõte sellel paberilipakal on — sellega ei saa warabiisi ega pörgu ka mitte!

Ästusin wiimaks ühe tuttawa politseiniku juure (tuttawaks saime siis, kui ma tsari ajal soolaput-tas saola käisin sorteerimas) ja pärisin saladuslike „plangukirjade“ üle seletust.

„Homme on suurepärane rongikäik, **ma si oja wõtmata**: kaitseleidu jahisalk, tuletoojad ja „Jahta“ felt. See „töölisele internatsionaal“ rändab linna risti ja pöigiti läbi ja istutab ilusamat l kohtadele muusika f atel puud!“, seletas mees.

„Ehe! Waata, noormees, mis sugun on asja-lugu! Ja sina, wõse, kujutasid enesjel mässu, mahalaistmisi, täsiigranoate, Stenka Rasnit ja Kingi-ppa-sid ette!“

Mul hakkas häbi, et ma Pärnu ametlisele kirjalele siin „punaselt“ aru sain, — hullemine weel kui Juuda rahwas Moosese kümnest käsust.

See plakat kirjutas määratumat heategu töö-liste ja mina wõtsin nii häbemataid mõtteid mõt-teid tema üle korutada!

Ma palusin mõttes, sitmanäg-mata ja läeand-mata juurest töölise „kasude kaitsejatele“ andeks oma wäärjammu, kistusin oma wanad kaitseid riid-ed kodu lõhki ja riputasin sõbrale tuhta suhu ja silmi. Ja pea peal kah...

Järgmine päew oli esimene mai.

Min oli ennesõjaaegne.

Ujasin hab-me liiwapaberiga lõua otsast nurta ja astusin tänawalle.

Ei kõppu ega lõbinat Mis see siis on?

Uga rongi käik? Pärisin ühelt ja teiselt Pealelõunat!

No jah. Pärnu ei rutta. Ta ei püüa re- torde. Tal on aega küll — was langsam kommt, kommt gut!

Peale lõunat läksin uuesti pöskawa südame ja tihawa uuriga tänawalle

Rahwas liikus Rüttili poole.

Wõtsin ka kurssi sinna poole. Endine Griinmi apteegi estne, kus omal ajal esimelena Pärnus Sotja riigilipp uhkest lehmis, oli rahwast täis. Znimeft oli kaugelt üle kahetümne. Kõik ootawad. Meie ajajärg on inimesed ootama õpetanud. Doba-tatse igal pool. Dotamisega on kõit samati harju-nud kui habem-ajamisega ja naisega magamisega. Ma mina piisin ootama.

Weerand tundi lähed weerand tunni järje. Mils nad ei tule? Wõi peab kaitseleidu jahisalk alles jahti? Uga mis jahti ta wab? Ega ta ometi plikade peale jahti ei pea? Et taha uskuda! See asi aega ei nõua — seal pole muud, kui loe täis ja lase! Uga paul lähed pihta! Kui sul aga „lastemoona puudus“ ei tule!

Wiimaks — ahaa! Mis lärm see on? Mis imelik lärm?

Tulewad! Muusika mängib.

Ästun trepi asimele ja lõmban näole püha-liku hõmitule tapeedi.

Nad lähewad minust mööda. Terwe see mees. Kõige ees sammuwad kiwidest „tantibega“ tuld lüües

Näe, kõrgemas kogus ju igamees näeb
seks waewa, et monopool lahti meil läeb;
siis joowad kõik purju, kel elu on hea,
kuid naised sest lõbust ei midagi tea:
sest seadus ju jätab neid wiinata nüüd,
me'l öelge, mis teinud nad, waeseksed, süüd?

Eesti Walwe-Liit asutati. Niisama ootama, nagu kõik huwitawad asjad. Näete, oli maaliit, siis kaitseliit, rahwasteliit . . . Tarwis midagi sellesarnast.

Kuid miks Bernhard Linde wälja astus? Parempoolse õhu pärast! Asutawas Kogus seletas Tõnisson Walwe-Liidu asjus — rahuloldawalt.

Walweliit wõiks ju wäga hästi loomakaitseseltsiga ühineda — jõu mõttes.

Koogid kadusid,
anti määrusid —
pirukat nüüd söö
kas wõi läbi öö.
Aga kuidas sa
tahad leppida,
kui sul ainult kakk?
Koogi sabarakk
tuleb warstigi,
näete isegi,
alkkääe tehtakse,
alkkääe müüakse.
Lindeni siis läed,
tellid, kohe näed,
uual koogi-wirn . . .
See on pilke-pirn!

Alkohooli keeluseaduse kihutajad on tarwilise hulga allkirju kogunud. Ja mõtlewad sellega keeluseadust läb wiia. Nii läheb seadus rahwahääletusele.

Usuõpetuse asjus kuuldu sedasama. Wiimati pannakse rahwa otsustada küsimus, kas on Eestil kuningat waja wõi mitte, nagu Tiibuse Jaak oma „kirjawastustes“ pajatas.

Et muusikaga suwel nüüd
on asi õige paha,
seepärast kõlab hädahüüd,
mis lõppeda ei taha.
Jääb Harjumägi lõbuta —
kes on küll selles süüdi,
kui linnawalitsusega
nahk wiimaks ära müüdi.

Sõiduluba pole waja enam mitte kellegil,
kes wast mõtleb suweks sõita maale raudteeweduril.

Nüüd sa uhkelt jaama lähed — luba pole ju!

Aga — rahwast palju, maha jääd sa õnetu!
Küll siis kirud sõiduluba, politseid ja korratust.
Millal raudteel saame jälle wagunite korraldust?
Oswi.

Kirjad tegewuseta tegewast wäest.

III.

Narwa kewade postkaart.

Hetäärina Naroowa riided endast kiskund
ja alasti end päikse kirgedesse wiskund.
Ta niuded, rinnad, huuled awatlewad linna,
et koguks rahwas kôdistama liha sinna.
Näe, Don-Juanina ju lipitsebki „Pawel“,
paat ronib üksik, nagu „plekiline traawel“;
lõõb lipsu kala, tundes wabadusi juba,
sest nende püügiks wabariigis pole luba . . .
Jah, keelud, lubad, passid suuremad meil pahed:
me Muna-, Musu-, Lihawõtteid saime kahed,
kuid . . . „musu-passi“ polnud ööseks templi
minna —

need musud taudi kandwat üle kogu linna!
Ent seisma panna kes see suudab tuuled, mered,
kes maha surub „Aadamas“ ta ihad, wered?!
Õrn õhtu „Pimeaida“ wõlub rahwa masse —
kes pärida siin mõtleks teiselt musu-passe?!
Huul imeb wisalt huuli, nagu werekaanid
ja wabalt armu jookswad pakitewad kraanid . . .
Orkester mürtsatab. Puul pakatawad pungad.
Koer pulmleb tänawal ja kassid täitwad ungod . . .
Linn naerab lahkemalt ja lipud kohisewad;
fontäänidena kosed kauged pahisewad . . .
kõik kewad painutanud armu-tähe alla,
kui pääsend oleks Muhamedi taewad walla . . .

J. Hõbelaisk.

Ohwitseride keskel.

Polguülem läheb kõõgi eest läbi ja juhtub
seal kahe mehega kokku, kes aurawat katelt
kannawad.

„Lusikas siia!“ käseb ülem katelt nähes.
Üks meestest tahab midagi seletada, kuid käre
ülem ei lase teda sõnagi rääkida, waid nõuab
lusikat.

„Kurat ja põrgu!“ kisendab polgu ülem
„suppi“ suust wälja sülitades.

„Kuhu te seda wiite?“

„Solgiresti,“ ütleb kokk, „see on katla-
pesu wesi“

*

Sõja koolis. Kord, enne õpetaja sisse-
astumist, hullawad kadetid märja tahwlipühki-

Pahemalt poolt paremale poole: Kapral Roland Steinberg, 18 a. wana, Wäike-Maarjast. Kooliõpilane. Wabatahtlik. Langes 4. augustil 1919. a. Pihkwa liinil, Stokolowi küla all — August Pärtel, Tartu maakonnast, Roela wallast. Langes 18. nov. 1919. a. Nowopotnitskaja küla all. — Hans Ressar, Tarwastu wallast. Langes Isborski liinil 5. nov. 1919. a. — Johannes Timm, Wana-Kuuste wallast. Suri 5. augustil 1919. a. Marienburi all. — August Siimann, teenis Tartu kooliõpilaste pataljoonis. Langes 19. augustil 1919. a. Shepetsi küla juures Pihkwa all.

mise nartsuga. Äkki astub õpetaja ühes sõjaministriga sisse. Waewalt olid nad ukse kinni pannud, kui märg lapp kaptenile wastu silmi lendas. Seda oli üks õpilastest wisanud, mitte teades, et ülemad juba klassis olid.

Üks nupukas kadett, kes asja tõsidusest aru sai, surus nartsu sõjministrile pihku. Wihane kapten, kes taskurätiga nägu pühkis, märkas kaltsu ministri käes ja ütles:

„Herra minister on täna wist üliõbusas tujus.“

*

Ohwitser laseb omale kaewikusse piima, leiba ja wõid tuua. Sõdur jõudis toiduga pärale just siis, kui suurtüki tuli kõige ägedam oli. Ohwitser, kes just mitte julge ei olnud, lasi toidu kõrwale panna, üteldes, et tal ellu jäämise peale enam sugugi lootust pole.

Pommitamine lõppes. Ohwitser ja sõdur olid mõlemad elus. Nüüd oli söögiisu weel isärans suur, kuid toit oli kadunud. Kui ohwitser selle järgi päris, ütles sõdur:

„Herra leitnant ütles, et lootust pääsmise peale enam ei olla ja . . . ja ma mõtlesin, et sünnin weel enne surma, mis kätte saan.“

— Mars. —

Neeluseadus.

(Wiina weste.)

Kui postidele ilmusid kord kuulutused hoos, kus alla kirjutasid keelukarsklased kõik koos, kuid haledalt neid trahwiti, ei tunnistanud neid Baltiski, kolm nime (!) saatis ainult Wiljandi.

Siis Asutawas Kogus löödi jälle lahinguid, J. Ploompuu, Rõj, need proowisid kõik sõna- et ära kadus Kaitseliit, [ahinguid, siis Maaliit ajab nutuwiit, et pead tõstab Walweliit.

Ma arwan, Eesti saab siis tõesti „haljal' oksale“, kui piiritus ei liigu enam Soome üle wee, sest asutagem „lahwkasid“ üks salk. Las' trimpab Kiululinn ja Walk, siis riigil iga aasta hiigla palk!

Ei Taewaliit tee autodega surmasõlmesi, waid „neeluseadust“ häwitama sammub Lindeni, ja wabariigi „kardawoi“, see lamab tänawal, oi, oi, — ei kudagi ta püsti seisa, stoi! August Brawó.

Pärnu nurk

— „Wõiwad selle p igatud hamba ju endale wõtta,“ lausus kaubanduskoolipoiss, kellel hamba-ravitsemise eest, mis sunduslik olnud ja waremalt harilikult maksuta, — 70 marka nõuti.

— „Kah meeleawaldus,“ siunas endine haganakakukomitee esimees, päewapiltnik Küstner, oma katkiwirutatud waatekastile Oina-Mihkle wanakraami poodist uut klaasi otsides.

— „Tallinna külmetusmaja kütmiseks läheb igapäew terve kubiksüld puid“, loeb Sarapu saunawana lehest. „Näh, kaaderwassa, neil on külmaks kütmiseks puid, mull aga waewalt sauna soojaks kütmiseks.“

— „Endla“ etenduste puhuks, kus harilikult sosistatakse, kolistatakse ja juttu aetakse,

soowitas keegi wiisakas näitleja, et austatud publikum järgmisteks etendusteks lahkesti suukorwisid laenaks.

— „Nutikad mehed on need normiwiilja norijad,“ seletas Abja-Paluoja onu, „wõtsid wist omale wahelt waewatasu matti ära ja teewad nüüd toredat aprilli lõpu nalja, ühisuse keldris õllelinnakseid konstrueerides“ Wemmal.

Gulewisandid ühest kodumaa kolkast.

Politsei püüab agaralt salawiinake tšaid, müüjaid ja ka joojaid. Siiduwääriline — et? Wähe-malt, kui igas kodumaa nurgas ametnikud niisuguse agarusaga säärafi jahi p'atfid, teeks see salawiina-meistrile juba tõsist peawalu.

Ja. Aga läinud aastal ei leidnud politsei ümbrusest pea sihtegi wiinawabrikut ja kääretewad ning tuigerdamad mehed ei torkand talle tol ajal ka silma, hoolimata sellest, et nad otse ta nina all „op'reerisid“ . . . Miksist see tuli? . . .

Ma ei ole politsei, ega ol- ka miilits olnud — ei tunne sellepärast waatepunkti, mille järele ta talitas. Aga ühes asjas wadab mind uudishimu: millega sel tuda ta nüüdist agarusi? . . .

Rahwosuu räägib: selleks andnud tõute keegi „kurabi sala“ . . .

Ma ei tea. Tõesti, ei tea.

*

„Oled kuulnud“, ütles üks külamees teisele: „Sooaluse Antsu läest wiidud wiinawabrik ühes wiinaga ära?“

„Wiidud ära?!“ . . . ehmatas teine. — „No, wõata kurabit,“ wastas ta, kui esim'sest ehmatusest toibunud, „lääfid ta läest saama, siis — ei mul pole anda, aga ära wita oli küll!“ . . .

*

Siissetuleku-maksu lehti saamas. Järjelorras iit, kes, korw käes, külas mun: otfid ja neid peal- linna toimetab, mille tõttu rahwosuu teda „Muna- Rüstafets“ ristitud. Maksu — umbes tuhat marka.

Sealsamas teine maksualune — lihunik-han- gelbaja, kes üheainsa woorigi seitse koormat liha ja muid tarbeaineid p'alinna saatis. Maksu — umbes samapalju.

Mõned meie aja kõnekäänud ja mis nende all mõeldud on.

„Mitäh, sõb.r, et mulla tuhat marka laenasid! Ole mureta — vähemalt paari nädala pärast saad tagasi.“

(Dota aga fenni — paar aastat wõid sa itka oodata, ei see sind wael sureta.)

*

„Siis teil oli üksainus pileet? Ja wõitfite sa- datuhat marka? Haruldane juhtumine! Noh, soowin õnne!“

(Eks see pileet oleks wõinud omelt selle lõpra afemel minu kätte sattuda!)

„Ostke, ostke aga julgesti: kala on täiesti wärsk, alles eila püütud!“

(On küll juba pisut usfitanud, aga ega's seegi su seedimisist rifu!)

„On teil aga tark poisike! So-h, et lust kuu- lata!“

(Kurat loris tagu sind ühes su jõmpfita! Weerib, et isegi wor sed seda kuulb's karjufid!)

„Teie lähete ju nii ruttu ära; ei saanud aega mitte jutungi ajada. Noh, head aega, head aega!“

(No küll oli kuramus! Püstitust! Just nagu tsetifuhkurt ootas. . .)

*

„Tere, tere! Jätku leiwale!“ — Jätku tar- wis. Wäga rõõmustan, et fira poole ka juhtufite tulema. Weil parajasti see leiwamurdmine käfi — olge siis nüüd head, istuge laua ääre, maifseg- mete rooga.“

(No, ei tea, misfite saatan selle santjaagupi par jasti sõdgi ajaks fira tassis!)

*

„Jõudu meistri!“

— Die mehels! — Tule ega, „kraadi“ fiis ka, sed wa „kõriherdit“.

(Kes kurat sell- wa M-tsa Miktile fiis haifu ninafse piätis?)

U. Satalay.

Bacchanaal-paroodia.

Ju rõdult kostab ügrapsoodia, orkestril lõhkuda weel on paroodia — üks muistne walsi-wiis.

Ja publikum, kel tolmund kurk, a'ab saalis meeletumat tantsu-juga.

Pooljoobnuid täis on iga nurk, peaaegu ahwardamas madrusnuga.

Suur wäsimus on kehas siis, kui kabinetis wiimaks, ühislaual weel laulujoru ajad.

Ent tundub, oled rõõmuhaua, kus pärjaks margad sajad

ja ohwrina me aated, kiidukõned.

Neist waimustustki saawad mõned.

Ja joolaks suure isuga —

ehk bacchanaal-paroodia

küll weidi õnnetu.

Kas tead, o, Parnass, kes on need mehed?

Neist täis kõiksugu lori alati on lehed.

Oswi.

Mispärast susla tihti hiljaks jääb.

„Wabandage, Washe blagorodije, kas te ei oleks nii head ja läheks psut kõrwale roobastelt, rong tahab siit läbi sõita!“

Kewadpidul.

Kui näkid õrnad, daamid ehitatud:
Juuks käherdud kui puudli saba,
Kui raba mülkas kuhilaba
Rind hõljuw uhkelt üles kehitatud;

Kulm wärwist mustendab, kui lumememmel,
All lauge mõnel kanawarbad,
All puudert nina harwad karwad,
Jalg astub õrnalt, nagu wana kimmel. . .

Ent joowastand neid kewade aroomid —
Paks puna warjab puudert palgil.
Taas Amor kelmiit kergeil jalgil
Serwiisile neil' kannud armu-ploomid. . .

Pohmeluses orkester wiise kallab.
O, kirge silmis, mis ei wäsi!
Kätt walsi hurmas surub käsi,
Jalg „kogemata“ jalga mõnda tallab. . .

Pufett . . . „maroshenoje“. . . pingid aias. . .
Pääs armastuse joobund taewad. . .
Huul otsib huult, kui randa laewad.
Õo häbeneb, et palju mõni „maias“ . . .

J. Hõbelaisk.

Weetluste illusioonid.

(Uue-moeline luuletus).

Ja muserdawast tsüklusest kristalliseerund
fantastiline wõluw-waikne ürg-apsoodia;
ent toimingud kui mainit kultuweerund
flegmaatilisest ornament-paroodia.

O, naine, tõusew, ja moderniseerund,
mu hommikwikerkaari fanfar wõitmatu,
paradoksaal-alleel kes amiseerund,
barbaar puuwankril, senni sõitmatu:

Su hurmaw-huikes tundub liig banaali,
ehk kurbus küll on läind gondoolina,
mis walgel õhtangul ju kaob kanaali.
Ah, naine, mõtiskelew, mu Carolina!

Ja möödanewad ööd, täis lõhna krüsanteemist,
algpäewal kadu tunnistes. Ma räägin taas
kõukärgatusist, purund ajust, epideemist,
kuis muserdawast tsüklusest saand naine —
ehk oas! . . .

Oswi.

Kas linnaisade monopol?

Linnaisad pealinnas,
kus kõik asjad väga hinnas,
waljult ära keelsiwad
koogid, tordid, pirukad. —
Aga linnapirukat
ise süüa näsiwad!

Därgmine „Meie Mats“, nr. 66 ilmub laupäewal, 22. mail.